

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online och till lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av bötesstraff

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online och till lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av bötesstraff (RP 241/2022 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Mikko Hirvi, inrikesministeriet
- överinspektör Tomi Paavola, kommunikationsministeriet
- polisinspektör Kimmo Ulkuniemi, Polisstyrelsen
- expert Niko Aarnio, Transport- och kommunikationsverket
- jurist Asko Metsola, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- finansministeriet
- centralkriminalpolisen
- skyddspolisen
- Teknologindustriin rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) I propositionen föreslås det att Transport- och kommunikationsverket ska vara behörig myndighet i fråga om övervakningen av specifika åtgärder. Det motiveras med att Transport- och kommunikationsverket övervakar bland annat lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) och driftsäkerheten för kommunikationsnät och tjänster. Verket övervakar också att tillhandahållare av videodelningsplattformar i enlighet med 226 c § i lagen om tjänster inom

Utlåtande KoUU 36/2022 rd

elektronisk kommunikation (917/2014) i sina användningsvillkor inkluderar vissa föreskrifter, som har som mål att förhindra ett visst innehåll. I propositionen sägs att med anledning av övriga uppgifter i anknytning till övervakningen av kommunikationstjänster har Transport- och kommunikationsverket den bästa expertisen och beredskapen att fatta beslut om att värdtjänstleverantörerna ska ta i bruk specifika åtgärder och övervaka att de specifika åtgärder som de rapporterat är tillräckliga i enlighet med artikel 5 i TCO-förordningen.

(2) Enligt erhållen utredning är uppgifterna lämpliga för de myndigheter som föreslås i propositionen, under förutsättning att man ser till resurstilldelningen och den sakkunskap som uppgifterna kräver. Vid utfrågningen av sakkunniga har det ansetts att bedömningen av en avlägsnandeorder som gjorts av den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat bör beaktas särskilt i gränsöverskridande situationer. Förordningen lämnar i flera avseenden frågor öppna som måste besvaras genom myndighetstolkning. Därför måste man sörja för den sakkunskap som uppgifterna kräver.

(3) Utskottet betonar att även om propositionen inte specificerar vilken enhet vid polisen eller Transport- och kommunikationsverket som ska ansvara för de uppgifter som anges i förordningen, bör tjänsteleverantörerna känna till dem innan lagen börjar tillämpas.

Uppskattat antal myndighetsuppgifter

(4) I propositionen konstateras att antalet förväntade myndighetsuppgifter enligt förordningen inte är stort. Å andra sidan konstateras det att de tolknings- och övervakningsuppgifter som fallen kräver och som hänför sig till värdtjänstleverantörerna och deras processer och metoder ändå kan kräva mer tjänstearbete. Vid utfrågningen av sakkunniga har tolknings- och tillsynsuppgifterna ansetts krävande och det har betonats att fullgörandet av myndighetsuppgiften i enlighet med förordningen också är förknippat med aspekter som hänför sig till användarnas grundläggande rättigheter, såsom yttrandefriheten och informationsfriheten. Transport- och kommunikationsverket ska i egenskap av behörig myndighet enligt lagförslaget bedöma att de åtgärder som vidtas av en värdtjänstleverantör som vidtar specifika åtgärder uppfyller de förutsättningar som fastställts i förordningen.

(5) I propositionen konstateras att det är troligt att värdtjänstleverantören eller innehållsleverantören inte kommer att begära en bedömning för varje avlägsnandeorder. Antalet begäranden om bedömning kommer således sannolikt att vara lägre än antalet avlägsnandeorder. Eftersom det ändå är fråga om en helt ny typ av lagstiftning som gäller tjänsteleverantörer, bedömer de sakkunniga som hörts att värdtjänstleverantörerna säkert kommer att begära en bedömning av varje avlägsnandeorder som de fått, särskilt i initialskedet, tills de själva kan bedöma om de order som de fått är skäligen. Utskottet noterar att antalet begäranden om bedömning enligt inkommen utredning således har bedömts i underkant.

Rätt att få uppgifter

(6) Till 2 § har fogats en bestämmelse om polisens och Transport- och kommunikationsverkets rätt att få uppgifter. I propositionen föreskrivs det dock ännu inte om polisens skyldighet att lämna Transport- och kommunikationsverket uppgifter om att tjänsteleverantören har fått minst två

Utlåtande KoUU 36/2022 rd

avlägsnandeorder under föregående tolv månader. Enligt utredning är en sådan bestämmelse motiverad för att Transport- och kommunikationsverket ska ha de uppgifter som behövs för att vidta eventuella åtgärder i enlighet med artikel 5.

Resurser som behövs för skötseln av uppgifterna

(7) I propositionen föreslås det att Transport- och kommunikationsverket ska få extra finansiering för två årsverken för de uppgifter som gäller specifika åtgärder. Den totala uppskattningen är 260 000 euro per år. Uppgifterna för Transport- och kommunikationsverket är nya till sin karaktär och förutsätter ny kompetens och i synnerhet organisering av tillsynsverksamheten. Genomförandet av förordningen medför således extra uppgifter, extra utgifter och andra konsekvenser för myndigheterna, såsom organiseringen av tillsynsverksamheten, behov av personalresurser, och utbildning för att skaffa ny teknisk och juridisk kompetens som kräver särskild sakkunskap.

(8) Utskottet välkomnar att propositionen enligt finansministeriets uppfattning har beretts på rätt sätt som en budgetlag och att man som en del av den fjärde tilläggsbudgetpropositionen för 2022 har tagit ställning till resursförslagen i den. Ställning till resurserna för 2023 tas som en del av den kompletterande budgetpropositionen för 2023, och resurserna för åren efter det behandlas våren 2023 i planen för de offentliga finanserna 2024—2027.

(9) Utskottet betonar att Transport- och kommunikationsverket på grund av sina nya uppgifter måste tillförsäkras tilläggsfinansiering och att inrikesministeriet på grund av sitt ansvar för regleringen i fortsättningen ska ansvara för att säkerställa att Transport- och kommunikationsverket får den finansiering som behövs för skötseln av tillsynen över specifika åtgärder.

(10) Därför är det nödvändigt att noga följa genomförandet av lagen och de resurser som behövs för den både i fråga om Transport- och kommunikationsverket och polismyndigheterna. Utskottet har gjorts uppmärksam på att tillräckliga resurser bör reserveras för uppgifterna särskilt med beaktande av andra pågående EU-lagstiftningsprojekt där avsikten är att skapa förpliktande reglering också i fråga om annat olagligt webbinnehåll. På så sätt kan man bäst trygga de stränga krav som förordningen ställer på bedömningen av avlägsnandeorder i gränsöverskridande situationer samt de snäva tidsramar som förordningen anger.

Andra aspekter och kommentarer

(11) Sakkunniga har också fäst uppmärksamhet vid den myndighet som ska utses och ansett att domstolen är den lämpligaste behöriga myndigheten. När polisen är behörig myndighet har det ansetts viktigt med effektiva rättsmedel. Det har också ansetts att polisens kompetens och en proportionerlig användning av personalresurserna måste övervakas. Vidare har det ansetts att påföljdskollegiet ska bestå av medlemmar från olika ämbetsverk.

(12) Lagförslaget påverkar inte bara de föreslagna behöriga myndigheterna utan också värdtjänstleverantörerna, men det har inte förts någon diskussion med företagen om den nya lagens konsekvenser, vilket enligt sakkunnigutfrågningen syns exempelvis i felaktiga uppskattningar av antalet begäranden om bedömning.

Utlåtande KoUU 36/2022 rd

Detaljsynpunkter

Lagförslag 1. Lagen om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online

(13) Av 3 § framgår inte på lagnivå behörighetsvillkoren för medlemmarna, kollegiets mandat-tid eller hur Polisstyrelsen väljer personerna till sitt uppdrag. Enligt utredning till kommunika-tionsutskottet måste lagen preciseras till dessa delar för att uppfylla kraven i 119 § 2 mom. i grundlagen.

(14) Dessutom ska det av lagen enligt bestämmelserna framgå att beroende på det ärende som ska behandlas är föredragande antingen från polisen eller från Transport- och kommunikationsverket. Vidare ska det preciseras när föredragande ska komma från Transport- och kommunika-tionsverket.

(15) Till kollegiet ska utses tre medlemmar och det ska vara beslutfört med tre medlemmar. Med tanke på påföljdskollegiets praktiska verksamhet kan det dessutom anses nödvändigt att medlem-marna i kollegiet har ersättare. Också bestämmelser om ersättarnas behörighet och utnämning av ersättare ska enligt uppgift utfärdas. I paragrafen saknas också en bestämmelse om ordförande-skapet (jfr t.ex. 9 § i lagen om Finansinspektionen).

Lagförslag 2. Lagen om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

(16) I propositionen föreslås det att det till 1 § 2 mom. i lagen om verkställighet av böter (672/2002) fogas ett omnämmande av att en påföljdsavgift enligt 4 § i lagen om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online verkställs på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av bö-ter. Utskottet fäster förvaltningsutskottets uppmärksamhet vid att hänvisningen i paragrafen i frå-ga felaktigt är till 2 §, vilket bör korrigeras till en hänvisning till 4 §.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande KoUU 36/2022 rd

Helsingfors 16.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Suna Kymäläinen sd
vice ordförande Ari Torniainen cent
medlem Heikki Autto saml
medlem Sandra Bergqvist sv
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Juho Kautto vänst
medlem Jouni Kotiaho saf
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Joonas Könttä cent
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Paula Werning sd.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.